

a uložiti odvolacímu soudu, by o odvolání rozhodl znova, při čemž musí býti ponecháno jeho vlastnímu uvážení, zda jest třeba nového odvolacího líčení.

Čís. 8732.

Pojišťovací smlouva.

Pro pojistníkovu žádost, by byla pojistka stornována (redukována), není předepsána písemná forma.

Storno (modifikace) pojistky platí teprve od doby, kdy byl pojistník, navrhnuvši storno (modifikaci) zpraven o rozhodnutí pojišťovny o jeho nabídce.

Zánik zájmu na pojištění ničí pojišťovací smlouvu, jakmile se pojišťovatel o něm doví, bez jakéhokoliv prohlášení nebo oznámení pojistníkovy, ale jen tehdy, když vskutku nastal, nikoliv pouhým oznámením, že nastal.

(Rozh. ze dne 22. února 1929, R I 15/29.)

Žalobce uzavřel se žalovanou pojišťovnou dvě smlouvy pojišťovací, jednu dne 22. července 1926 podle pojistky číslo 770.061 proti úrazům všeho druhu, včetně úrazů, které se stanou při jízdě na motocyklu, druhou podle pojistky číslo 470.086, kterou byl jako majitel motocyklu pojištěn proti následkům zákonné ručební povinnosti až do nejvyšší částky 30.000 Kč pro každou poškozenou osobu a do 10.000 Kč pro poškození věcí. Žalobce jel dne 11. června 1927 na motocyklu a při tom se srazil s druhým motocyklem, který jel proti němu, a žalobce sám utrpěl úraz. Žalobce žádal od pojišťovny, by splnila pojistnou smlouvu z důvodu příhody ze dne 11. června 1927. Pojišťovna odepřela splnění s odůvodněním, že od 10. května 1927 nebyl žalobce pojištěn ani proti úrazu na motocyklu podle pojistky číslo 770.061, ani proti zákonnému ručení při jízdě motocyklem podle pojistky číslo 470.086, ježto toho dne oznámil, že motocykl prodal a jízdu na něm již neprovozuje a proto byla k jeho žádosti jednak v první pojistce jízda na motocyklu výslovně z pojistky vyloučena a premie přiměřeně snížena, jednak pojistka druhá zcela stornována. Žalobou, o níž tu jde, domáhal se žalobce na žalovanou pojišťovně zjištění, že pojišťovací poměr mezi žalobcem a žalovanou pojišťovnou upravený pojistkami čís. 770.061 a čís. 470.086 jest po právu, a že žalovaná jest povinna poskytnouti žalobci plnění podle těchto pojistek na základě pojistné příhody ze dne 11. června 1927. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e u z n a l p o d l e ž a l o b y. D ů v o d y: Žalobce doznal, že předal dne 7. května 1927 Karlu J-ovi, agentu žalované pojišťovny pojistky, popřel však, že se tak stalo za účelem jich okamžitého stornování (redukce), neboť motocykl prodaný neměl, nýbrž jen prodati hodlal, k čemuž nedošlo, a žalobce byl v držení pojištěného motocyklu až do dne úrazu. J-ovi o svém úmyslu jen vypravoval a ten ho vyzval, by mu pojistky předal hned, by si mohl vše připravit, by svého

času vše bylo brzo provedeno, by pak po prodeji motocyklu nemusil zbytečně platiti premie. Žalobce trvá na tom, že pojištění zrušena nebyla, zejména též proto, že nebylo dodrženo ustanovení čl. 9 pojišťovacích podmínek, kde předepsána jest písemná forma všech závazných prohlášení obou stran. Toto žalobcovo stanovisko jest správné. Mezi stranami jest nesporno, že v pojišťovacích podmínkách jest článek 9 nadepsaný: »Písemná forma prohlášení obou stran«, jeho I. odstavec zní: »Pro všechna oznámení a prohlášení, která má učiniti na základě zákona neb smlouvy proti pojišťovateli pojištěnec nebo někdo třetí, jest podmíněna písemná forma«. Odstavec druhý zní: »Veškerá v předložených pojišťovacích podmínkách vyhrazená, jakož i veškerá od těchto podmínek se uchylující, anebo jinaká zvláštní ujednání jsou jen tehdy platná, když o nich bylo vydáno písemné prohlášení pojišťovatele«. Podle tohoto výslovného ustanovení pojišťovací smlouvy byl by musil žalobce písemně prohlásiti k pojišťovně, že žádá změnu pojistky číslo 770.061 a storno pojistky číslo 470.086, a jen jeho písemné prohlášení mohlo býti podkladem pro pojišťovnu, by provedla změnu (zrušení) pojistky. Nestačilo k tomu, že předal pojistky agentu pojišťovny s ústní žádostí o změnu nebo zrušení, i když měla se věc tak, jak ji líčí pojišťovna. Názor pojišťovny, že ustanovení článku 9. jest k ochraně pojišťovny, není ničím odůvodněn, neboť článek ten výslovně jest nadepsán »písemná forma prohlášení obou stran« a podle celého jeho obsahu a doslovu patrné, že má na mysli oboustranný závazek smluvních stran, že pro všechna závazná prohlášení musí obě použítí písemné formy. Jest vyloučeno, by ta neb ona strana v případě, kde jest to pro ni výhodné, prohlásila, že netrvá na této smluvní podmínce a nevyžaduje od druhé písemné prohlášení, jakž činí pojišťovna v souzeném případě. Že by dopis agenta pojišťovny mohlo nahraditi písemné prohlášení pojištěnce, nelze připustiti. Vzhledem k tomu všemu odpadají úvahy o tom, zda lze tu použítí ustanovení § 63 zák. pojišťov. o uhasnutí zájmu na pojištění, neboť byly by na místě jen, kdyby se oznámení o prodeji motocyklu nebo žádost o zrušení pojistky, jak o nich mluví pojišťovna, staly od pojištěného samého a formou závaznou pro obě strany, písemnou formou od pojištěnce, nikoli od osoby třetí, třeba to by agent pojišťovny. Ustanovení článku 9. poj. podm. má za účel, by vždy pravá vůle obou stran byla bezvadně zjištěna nejjistější formou, písemným prohlášením, takže nemohou vzniknouti pochybnosti. Jakákoli odchylka učinila by ustanovení zbytečným. Nejlépe vidno to ze sporného případu. Podle tvrzení pojišťovny projevil žalobce vůli, stornovati jednu a omeziti druhou pojistku, ústně agentu pojišťovny a jen ten písemně sdělil to pojišťovně. Pojišťovna neměla se spokojiti s pouhým sdělením agenta, třeba byly připojeny pojistky, neboť neměla možnosti kontrolovati, zda se sdělení agenta skutečně zakládá na pravdě a zda pojistky nebyly mu svěřeny z jiného důvodu, nýbrž měla žádati písemné prohlášení pojištěnce. Kdyby tak byla učinila, nemohlo dojít k tomu, že nyní žalobce tvrdí, že se věc neměla tak, jak J. oznámil, totiž že motocykl neprodal a nepředal mu pojistky za účelem J-em v dopisu ze dne 9. května 1927 naznačeným. Aby se takovým případům zabránilo, jest v pojišťovacích podmínkách ustanovení čl. 9. a proto je bezpod-

mínečně závazné pro obě strany a ve všech případech. Ježto pak odpor pojišťovny proti povinnosti ze smlouvy splniti opírá se co do důvodu jen o shora uvedený důvod, ten však není po právu, vidno, že pojišťovací smlouvy nezanikly, trvají dále a pojišťovna jest povinna je plniti z důvodu nesporné pojistné příhody ze dne 11. června 1927. O d v o l a c í s o u d zrušil napadený rozsudek a uložil prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, dále ve věci jednal a znovu rozhodl. D ů v o d y: První soud dovozuje z ustanovení čl. 9. pojišť. podmínek, že jen písemné prohlášení žalobcovo mohlo býti podkladem pro pojišťovnu, by provedla změnu (zrušení) pojistky, a že nestačilo, že žalobce předal pojistky agentu pojišťovny s ústní žádostí o změnu, pokud se týče o zrušení, i když se věc měla tak, jak ji líčí pojišťovna. Čl. 9 poj. podm. předpisuje písemnou formu pro všechna oznámení a prohlášení, která má, tedy povinen jest učiniti na základě zákona nebo smlouvy pojišťovateli pojištěnec anebo někdo třetí. Tu však takové zákonné ani smluvní povinnosti není. Jdeť o odpadnutí zájmu na pojištění podle § 63 poj. zák. z 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák., neboť žalovaná tvrdí, že žalobce sdělil jejímu agentu J-ovi, že pojištěný motocykl prodal a že žádá, by smlouva byla stornována, pokud se týče redukována, což prý sdělil pojišťovně dopisem ze dne 9. května 1927. Předpis § 63 poj. zákona dopadá u obou pojistek, u pojistky čís. 770.061 proto, že u ní nejde o odpadnutí částečného zájmu na pojištění, totiž jen proti úrazům, které se stanou při jízdě motocyklem, neboť tato část pojištění tím odpadá a smlouva o ní zaniká. Podle § 63 poj. zákona zaniká však pojišťovací smlouva již odpadnutím zájmu o sobě, ipso jure, bez jakéhokoli prohlášení a hned, takže k zániku smlouvy není ani třeba vědomosti pojišťovny. Pak ale první soud použil ustanovení čl. 9. poj. podm. neprávem, důsledkem čehož jest jeho řízení kusým, neboť nestačí k bezpečnému posouzení a k rozhodnutí této pře. Zejména potud, že není zjištěn skutečný stav, který je základem sporu. Žalobce sice doznal, že 7. května 1927 odevzdal agentu J-ovi obě pojistky, o něž jde, ale popřel, že tak učinil, by byly stornovány, pokud se týče redukovány, a namítal, že motocykl neprodal, nýbrž prodati jen hodlal, že k tomu nedošlo a že byl v držení pojištěného motocyklu až do dne úrazu, J-ovi že jen sdělil úmysl motocykl prodati a pojistky stornovati (redukovati). Těmito popřenými skutečnostmi však pojišťovna právě odůvodňuje své odmítavé stanovisko.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Správným jest názor odvolacího soudu, že pro pojistníkovu žádost, by pojistky, o něž jde, byly stornovány, pokud se týče redukovány, nebyla podle § 9 pojišťovacích podmínek předepsána písemná forma, neboť, žádati o zrušení smlouvy, ať již pro zánik zájmu nebo pro jiný důvod, není pojistník povinen ani podle zákona ani podle smlouvy a odstavec druhý § 9 pojišťovacích podmínek v této věci nedopadá vůbec, neboť nejde o jednostranné projevy pojistníkovy, jichž se týká odstavec první, nýbrž jde o ujednání tam blíže naznačená, a jest stanoveno, že jsou platná jen, když o nich bylo vydáno písemné prohlášení pojišťova-

tele, což se v souzeném případě podle tvrzení žalovaného pojišťovacího ústavu i stalo (dodatek ze dne 14. května 1927). Rozhodující otázkou jest, zda byl ve příčině motorového kola zrušen pojišťovací poměr. K zrušení mohlo dojíti pozměňující úpravou, pokud se týče rozvázáním pojišťovací smlouvy srovnalou vůlí stran nebo zánikem zájmu na pojištění podle § 63 pojišť. zák. Jest tvrzeno, že žalobce poukázal v květnu 1927 agenta žalované společnosti Karla J-a, by pojistku proti povinnému ručení (čís. 470.086) dal stornovati a pojistku proti úrazu čís. 770.061 dal upravit v ten způsob, by pojištění proti nebezpečí z motocyklu bylo vypuštěno. Poukazu tomuto vyhověl J. dopisem ze dne 9. května 1927, kterým žalovanou pojišťovnu zpravil. Jde o nabídku podle čl. 319 obch. zák. a § 862 a) obč. zák. a nastává proto účinnost uzavření smlouvy teprve, až nabízející jest uvědoměn, že nabídka jeho byla přijata druhou stranou. V souzeném případě platilo by tedy storno, pokud se týče modifikace pojistek teprve, až by žalobce (po případě snad J., jak bude uváženo dále) byl o rozhodnutí pojišťovny zpraven. Bude proto nutno, by nižší soudy datum tohoto zpravení zjistily. Nevyjasněným zůstává postavení J-ovo v těchto jednáních mezi stranami, zejména, zda zastupoval některou stranu jako zmocněnec a kterou, zda přijal poukaz žalobce jako jeho zmocněnec, by jeho vůli tlumočil pojišťovně, či zda byl zástupcem a zmocněncem žalované společnosti. V onom případě rozhodoval by o osudu smluv okamžik, kdy rozhodnutí žalované strany došlo zmocněnci J-ovi (§ 1017 obč. zák.). Pro případ, že k zániku a k modifikaci pojišťovacích smluv došlo podle ustanovení § 63 pojišť. zákona, jest rozhodným přesný obsah pojišťovacích smluv, ze kterých by bylo zjistiti, jaký zájem a v jakém rozsahu byl pojištěním kryt. To vše nebylo vzato na přetřes soudy nižších stolic, které rozhodovaly o pojišťovací smlouvě, obsah její nepoznavše a ani ji v rukou neměvše. Teprve podle toho, co bude zjištěno po této stránce, bude řešiti otázku, zda zájem na pojištění zanikl a ve kterém okamžiku. Zánik zájmu na pojištění ničí pojišťovací smlouvu samým skutkem (ipso fakto), jakmile pojišťovatel se o něm doví (§ 63 (1) poslední věta zákona o pojišťovací smlouvě), bez jakéhokoliv prohlášení nebo oznámení pojistníkova, ale jen když vskutku nastal, nikoliv pouhým oznámením, že nastal. Naproti tomu nesejde na tom, zda žalobce žádost o storno, pokud se týče o redukci podal v domnění, že zájem zanikne, ale v tomto předpokladu se zklamal, jelikož pohnutky při jednostranných projevech nemají právního významu (§ 901 obč. zák.). Přisvědčiti jest rekurentu v tom, že § 63 zák. poj. platí jen, zanikl-li zájem na pojištění.

Čís. 8733.

Konal-li se v řízení na okresním soudě odděleně první rok, k němuž se dostavily obě strany, nemá popření žalobního děje žalovaným významu a jest vynést, nedostavil-li se žalovaný k nejbližší příštímu líčení rozepře, rozsudek pro zmeškání podle §§ 396, 442, první odstavec, c. ř. s., nikoliv podle § 399, 442, druhý odstavec, c. ř. s.

(Rozh. ze dne 22. února 1929, R I 56/29.)